

Franciszek Adamczuk

Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

DOLNY ŚLĄSK I SAKSONIA JAKO WSPÓLNY OBSZAR GOSPODARCZY – ASPEKTY MARKETINGOWE I PRZESTRZENNE

1. Wstęp

Celem opracowania jest ukazanie uwarunkowań tworzenia wspólnego obszaru gospodarczego na obszarze Dolnego Śląska i Saksonii. Opisano zasadnicze aspekty marketingowe i przestrzenne oraz czynniki wspomagające, jak i ograniczające realizację tej idei. Zamieszczono też wnioski z dyskusji prowadzonych dotychczas na ten temat zarówno po stronie polskiej, jak i niemieckiej, przede wszystkim w strukturach samorządu gospodarczego i terytorialnego obu regionów.

Zasadniczym punktem odniesienia po stronie polskiej będą trzy dokumenty istotne dla rozwoju województwa dolnośląskiego, tj. Zintegrowany program wojewódzki dla województwa dolnośląskiego na lata 2004-2006, przyjęty przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego 26 marca 2004 r., opracowany i przyjęty 15 grudnia 2000 r., przez Sejmik Samorządowy Województwa Dolnośląskiego dokument Strategia rozwoju Dolnego Śląska, a także przygotowywana Strategia rozwoju województwa dolnośląskiego do 2020 roku.

2. Przesłanki i warunki tworzenia regionalnych strategii rozwoju – aspekty teoretyczne i praktyczne

Tworzenie regionalnych strategii rozwoju wyrasta z potrzeb samorządów regionalnych i ma swoje umocowanie w stosownym ustawodawstwie państwowym.

Jeśli chodzi o województwo dolnośląskie, to przesłanki przygotowania istniejących dokumentów, tj. Strategii... i Zintegrowanego programu..., są zasadniczo

różne, co jest zrozumiałe. Dokumenty te, o odmiennych funkcjach i znaczeniu dla rozwoju regionu, podejmują zagadnienia ładu gospodarczego i współpracy transgranicznej i pośrednio odpowiadają na szereg kwestii dotyczących tzw. przestrzeni gospodarczej Dolny Śląsk-Saksonia. Zwłaszcza Strategia miała stanowić dokument zasadniczy dla rozwoju społeczno-gospodarczego tego regionu. Jej kształt i zakres powstał w wyniku trudnych i wielopłaszczyznowych prac. Przestrzeń gospodarcza Dolnego Śląska została potraktowana jako posiadająca swoją specyfikę i warunki rozwoju, przy aktywnym wykorzystaniu współpracy z partnerami zagranicznymi, przede wszystkim z graniczącym niemieckim krajem związkowym Saksonią. Wykorzystanie jednak stosownych dokumentów saksońskich w przygotowaniu Strategii było bardzo skromne, by nie powiedzieć żadne.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej stworzyło nowe warunki do rozwoju obu partnerów, tj. Dolnego Śląska i Saksonii. W licznych opracowaniach pojawia się po raz kolejny w ostatnich latach wizja stworzenia na tym obszarze strefy gospodarczej o cechach typowego wspólnego obszaru gospodarczego

Powstaje pytanie: czy jest możliwe stworzenie na tym obszarze takiego organizmu i czy obecne uwarunkowania ten proces stymulują, czy ograniczają? Ocena uwarunkowań realizacji tej idei i ewentualnych kierunków rozwoju współpracy transgranicznej na tym obszarze nie jest łatwa. W ostatnim okresie wzajemna współpraca Dolnego Śląska i Saksonii – szczególnie w zakresie gospodarki – jest wyraźnie ograniczona i wydaje się posiadać cechy ogólnej współpracy pomiędzy Polską i Niemcami, która nie może być oceniona jako dobra.

Pojęcie rozwoju lokalnego i regionalnego, mimo bardzo wielu prób, nadal nie jest w literaturze przedmiotu jednoznacznie przedstawiane [4, s. 20 i nast.]. Rozwój lokalny i regionalny jest integralnie związany z tzw. potencjałem endogenicznym, w skład którego wchodzi m.in. warunki prowadzenia działalności gospodarczej.

Problematyka gospodarki przestrzennej oraz zagadnienia tworzenia i funkcjonowania określonej przestrzeni gospodarczej były i są nadal traktowane szerzej przy omawianiu i analizowaniu procesów integracyjnych, niż w analizie przestrzennej rozwoju gospodarczego. Być może z tego względu stosunkowo bardziej skromna jest ta część literatury, która porusza problemy tworzenia i funkcjonowania przestrzeni gospodarczej w aspekcie współpracy przygranicznej czy transgranicznej. Kwestie te są widoczne w tzw. nowej teorii lokalizacji.

Pojęcie przestrzeni gospodarczej w literaturze z zakresu gospodarki przestrzennej jest także niejednoznaczne [8, s. 250-258]. Najczęściej traktuje się przestrzeń gospodarczą jako:

- fragment obszaru na którym prowadzona jest działalność gospodarcza,
- obszar charakterystyczny ze względu na konkretne cechy,
- wyróżniony specyfiką obszar funkcjonalny.

W literaturze z zakresu międzynarodowych stosunków gospodarczych przez pojęcie wspólnego obszaru gospodarczego rozumie się określoną przestrzeń posiadającą wspólne cechy, przede wszystkim wspólną granicę celną i tym samym

wspólny obszar celny. W tej kwestii jest szereg opinii odmiennych specjalistów z zakresu planowania przestrzennego, którzy widzą obszar gospodarczy raczej jako narzędzie planistyczne i teren, gdzie realizowane są te zadania.

W tym rozumieniu przestrzeń gospodarcza Dolny Śląsk-Saksonia, jako obszar charakterystyczny, ma swoje konkretne cechy. Ład przestrzenny na tym obszarze traktowany będzie jako sekwencja różnych form i funkcji użytkowania ww. przestrzeni. Pojęcie wspólnego obszaru gospodarczego będzie do celów niniejszej analizy traktowane jako synonim wspólnej przestrzeni gospodarczej, a więc sumy dwóch przestrzeni gospodarczych, tj. Dolnego Śląska i Saksonii, ze szczególnym uwzględnieniem ich potencjału gospodarczego (potencjałów endogenicznych) zgodnie z nową teorią lokalizacji.

3. Przestrzenne aspekty współpracy między Dolnym Śląskiem i Saksonią

Dolny Śląsk, a dokładnie województwo dolnośląskie w sensie administracyjnym – przestrzennym i funkcjonalnym, jest regionem o istotnym znaczeniu na mapie społeczno-gospodarczej Polski [2, s. 30]. W licznych rankingach Dolny Śląsk jest zaliczany do atrakcyjnych gospodarczo regionów. W roku 1998 w pierwszej wersji dokumentu Strategia rozwoju województwa dolnośląskiego do 2000 roku bardzo niezręcznie określono położenie tego regionu jako „narożnik Europy”. W trakcie prac nad przyjętą wersją Strategii zrezygnowano z tego określenia na rzecz bardziej kreatywnego i marketingowego – „Dolny Śląsk – region, który spina Polskę z Europą” [5, s. 70].

Saksonia, jako kraj związkowy RFN (Freistaat Sachsen), swój pierwszy kompleksowy dokument pt. *Landesentwicklungsplan* („Plan rozwoju kraju związkowego”) – w skrócie określany jako LEP, opracowała w roku 1994, według zasad zawartych w ustawie o ładzie przestrzennym (*Raumordnungsgesetz* – w skrócie ROG) z roku 1965, znowelizowanej w roku 1997. W roku 2001 władze Saksonii dokonały dostosowania tego dokumentu do potrzeb regionalnych i od 14 listopada 2002 r. Saksonia ma nowe podstawy prawne tworzenia tego typu dokumentów. Od 2003 r. kraj ten posiada nowy, obecnie obowiązujący dokument podejmujący zagadnienia ładu przestrzennego i rozwoju, pt. „Ład przestrzenny i rozwój kraju związkowego Saksonia” (*Raumordnung und Landesentwicklung in Sachsen*), zwany dalej umownie ROLES. Dokument ten opracowało Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Saksonii (Staatsministerium des Innern). Tak więc Saksonia nie posiada strategii rozwoju kraju w rozumieniu ustawodawstwa polskiego. Trzeba pamiętać, że w Saksonii funkcjonuje pięć regionów planistycznych. Problematyką współpracy ze stroną polską (Dolnym Śląskiem) zajmuje się głównie region planistyczny Górne Łużyce-Dolny Śląsk, mający swą siedzibę w Budziszynie. Wpływa to niewątpliwie na zakres i formy współpracy.

Ta niekompatybilność struktur planistycznych w skali regionalnej (kraj związkowy po stronie niemieckiej i województwo po stronie polskiej) jest w wielu przy-

padkach utrudnieniem w prowadzeniu prac np. w skali lokalnej czy subregionalnej po stronie dolnośląskiej. Strona saksońska utrudnienia widzi raczej po stronie polskiej, gdzie na szczęblu regionów (w województwie dolnośląskim chodzi o regiony: jeleniogórski, legnicki, wałbrzyski i wrocławski) brak jest tego typu odpowiedników i jedynym szczębem do współpracy jest szczębel wojewódzki, na dodatek o odmiennych kompetencjach niż w Niemczech.

Funkcję koncepcji rozwoju regionalnego (w pewnym sensie strategii rozwoju regionalnego) pełni wspomniany dokument, tj. ROLES. Składa się on z następujących części:

1. Zadania ładu przestrzennego i rozwoju w Saksonii.
2. Podstawy prawne.
3. System i organizacja ładu przestrzennego.
4. Plany rozwoju kraju związkowego.
5. Rozwój regionalny.
6. Instrumenty i środki gwarantujące realizację planów regionalnych.
7. Współpraca w zakresie ładu przestrzennego w Europie.

Jak wynika z tego zestawienia, układ, a przede wszystkim treść tego dokumentu, zasadniczo odbiega od układu i treści analizowanych dokumentów polskich dotyczących rozwoju Dolnego Śląska, co od lat podnoszone jest przez planistów przestrzennych, regionalistów i innych specjalistów zajmujących się współpracą międzyregionalną i transgraniczną.

Zagadnienia współpracy odnoszące się do Dolnego Śląska są widoczne w p. 7 wspomnianego opracowania. Ukazane są tam płaszczyzny tej współpracy i ogólne korzyści. Nie ma jednak konkretnych propozycji wzmacniania więzi gospodarczych, w tym i środków do realizacji w tej części Europy określonego obszaru gospodarczego. Kwestie te są traktowane łącznie przy omawianiu dwóch koncepcji rozwoju gospodarczego w Europie, tzw. „niebieskiego i pomarańczowego banana”, (Europäische Wirtschaftsraum „Blaue Banane” und „Orange Banane”), rozciągającego się od Hamburga poprzez Berlin, Pragę, Wiedeń, Bratysławę, Budapeszt, Zagrzeb, Triest do Wenecji. W Polsce obszar ten wyznaczają po stronie zewnętrznej tego obszaru gospodarczego takie miasta, jak: Szczecin, Poznań, Łódź, Częstochowa i Kraków. Wewnątrz tego obszaru są Wrocław i Katowice, i w tym rozumieniu można mówić o wspólnym obszarze gospodarczym, w skład którego wchodzi zarówno Saksonia, jak i Dolny i Górny Śląsk. Koncepcja ta jest mało znana w Polsce i na Dolnym Śląsku wśród władz regionu dolnośląskiego. Wśród przedstawicieli samorządów lokalnych praktycznie jest nieznana. Po stronie saksońskiej jest podobnie, choć nieco lepiej.

Wydaje się, że na współpracę Dolnego Śląska i Saksonii należy patrzeć w szerszej perspektywie, jako na współpracę regionów europejskich. Współpraca polsko-niemiecka ukazana jest na tle Europejskiej koncepcji rozwoju regionalnego, tzw. EUREK (Europäischen Raumordnungskonzept), szeroko omawianej w dokumencie ROLES.

Przy konstrukcji *Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego* przyjęto założenia metodologiczne i odmienne scenariusze postawionych celów. Wymieniono, co prawda, na szczęblu współpracujących ze sobą władz regionalnych informacje na temat tych dokumentów (strona polska zorganizowała nawet konferencję), nie doszło jednak do wymiany oficjalnych opinii i ocen tych dokumentów. Kwestie te były poruszane na spotkaniach ekspertów obu stron, a także w środowisku przedstawicieli samorządów lokalnych. Szczególną platformą pracy nad modelem współdziałania Dolnego Śląska i Saksonii od 2000 r. jest Grupa robocza ds. współpracy dolnośląsko-saksońskiej, która pierwsze swe spotkanie odbyła 17-18 maja 2000 r. w Dreźnie. Kolejne spotkania nie wniosły w tej sprawie zasadniczych nowości. Grupa ta zgłasza wiele inicjatyw i zabiega o przedyskutowanie wielu nowych kwestii, m.in. problematyki współpracy transgranicznej w przestrzeni gospodarczej Dolny Śląsk-Saksonia. Na spotkaniach pojawiały się sugestie i nieśmiałe propozycje oceny wielu ważnych dokumentów i przygotowania w perspektywie wspólnego dokumentu w postaci wspólnej strategii rozwoju w nowych warunkach członkostwa Polski w UE dla całego obszaru, tj. Dolnego Śląska i Saksonii [9, s. 19-106]. Pierwsze doświadczenia w tej kwestii zebrano w trakcie przygotowywania wspólnego dla obu regionów dokumentu na potrzeby Phare i Interreg. Teraz temat ten wraca, a strony są zgodne, że jest im potrzebny także w procedurach ubiegania się o środki UE na rozwój regionalny.

Nie należy również zapominać o wysokich kosztach opracowania tego typu dokumentu i systemu partycypacji w ich ponoszeniu. Powstaje otwarte pytanie co do tego, kto i jak powinien ten dokument przygotować. Nie bez znaczenia jest także odmienne traktowanie Saksonii i innych landów w UE, które wywalczyła RFN, (np. przedsiębiorstw w systemie pomocy finansowej), niż stosowane wobec innych państw (nowo przyjętych do UE), w tym Polski.

4. Współpraca transgraniczna a idea „wspólnego obszaru gospodarczego”

Województwo dolnośląskie graniczy z dwoma państwami: Republiką Czeską i RFN, co ma istotny wpływ na zakres i formy współpracy transgranicznej. Powstaje pytanie: na ile tę okoliczność oraz szanse płynące z tego położenia wykorzystuje w swoim rozwoju? Nie jest łatwo jednoznacznie na nie odpowiedzieć. Można natomiast bez wahania stwierdzić, że współpraca transgraniczna generalnie jest doceniana jako szansa rozwoju, choć różnie przez poszczególne gminy i powiaty województwa. Można mówić o korzyściach w skali gmin i powiatów tzw. pierwszego pasa, tj. graniczących bezpośrednio, i korzyściach drugiego pasa i całego badanego regionu. Z uwagi na to, że współpraca bezpośrednia gmin i powiatów jest słabiej rozwinięta niż współpraca całego regionu, zostanie ona ukazana na płaszczyźnie całych regionów. Nie bez znaczenia jest to, że jest to zadanie łatwiejsze do realizacji.

Koncepcja wspólnego obszaru gospodarczego Dolny Śląsk-Saksonia nie jest nowa. Już w na początku lat dziewięćdziesiątych pojawiła się ona przy okazji dyskusji nad koncepcjami rozwoju pogranicza polsko-niemieckiego. Od początku wzbudzała szereg wątpliwości i pytań. Dostępne są materiały na ten temat w kontekście współpracy transgranicznej z początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku, szczególnie z roku 1994, kiedy powstawała pierwsza Koncepcja współpracy pogranicza polsko-niemieckiego. Regionaliści przypominają także koncepcje autorskie rozwoju poszczególnych euroregionów i całego pogranicza, wskazując na pozytywne doświadczenia, ale i liczne potknięcia. Kwestia opracowania nowych ram współpracy i tworzenia wspólnego obszaru gospodarczego nabiera nowego wymiaru po przystąpieniu Polski do UE, co należy odnotować z pewną dozą optymizmu.

Studiując oficjalne dokumenty władz lokalnych Dolnego Śląska i Saksonii, można wyraźnie odczuć, że władze samorządowe i polityczne tych regionów wiedzą, iż cel ten jest potrzebny, nie bardzo jednak wiadomo, jak go zrealizować. Problem rozwoju tego obszaru pojawia się sporadycznie w materiałach i raportach z racji wizyt stosownych przedstawicieli UE na tym obszarze. W Polsce podnosi się to zagadnienie szczególnie przy omawianiu pozycji Polski jako partnera gospodarczego i politycznego Niemiec i innych krajów UE. Odnosi się jednak wrażenie, że jest w tym nieco bufonady i przeceniania szeregu beneficjentów tej idei. W licznych materiałach zagranicznych, przede wszystkim w raportach regionalistów europejskich, podnosi się problem potrzeby zmiany wizerunku Polski w Europie i na świecie, w tym i wizerunku tego konkretnego obszaru w Europie. Do połowy lat dziewięćdziesiątych wskazywano na obszar ten jako modelowy przykład współpracy polsko-niemieckiej, w szczególności na szczeblu lokalnym. Po powstaniu po stronie polskiej nowych (dużych) województw pojawiło się pewne zahamowanie tej współpracy, a następnie krótki okres dynamicznego rozwoju, i kolejny okres zahamowania w ostatnich 3-4 latach. Komentarze na temat współpracy regionalnej w Europie po spotkaniu UE w Nicei były dość pobieżne, i to zarówno w Polsce, jak i w Niemczech. W środkach masowego przekazu odnosiło się wrażenie, że niewiele do powiedzenia w tej sprawie mają społeczności i władze regionalne.

Tymczasem Dolny Śląsk, a także Saksonia pojawiają się na nowej mapie politycznej Europy jako bardzo istotny element europejskiej przestrzeni gospodarczej. W licznych materiałach niemieckich wspomina się o fakcie (często wręcz manifestacyjnie), że część Dolnego Śląska leży po stronie saksońskiej. Rządziej akcentuje się z kolei, że po stronie polskiej znajduje się np. część Łużyc. Większość analityków korzystnie ocenia efekty wzajemnej współpracy Dolnego Śląska i Saksonii, czego dowodami są:

- wspólne prezentowanie problemów w Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Międzyregionalnej. Komisja ta powinna jednak stworzyć nowe obszary współpracy i w szerszym zakresie zająć się współpracą regionalną;

- wykorzystanie biur regionalnych w Brukseli do artykułowania interesów rozwojowych regionów. Współdziałanie Biura Saksońskiego z Biurem Dolnego Śląska utworzonym w Brukseli jak na razie nie jest zadowalające;
- organizacja imprez promujących i wspólne występowanie w niektórych obszarach, np. na Targach Turystycznych ETB w Berlinie;
- opracowywanie wspólnych dokumentów, np. Wspólny Dokument Programowy Dolny Śląsk-Saksonia, Phare CBC II – Interreg III, którego zadaniem było sformułowanie wspólnej strategii współpracy transgranicznej na lata 2001-2006, która jednak nie powstała. Być może powstaną nowe inicjatywy w nowych warunkach członkostwa Polski w UE.

Są to jedynie wybrane przykłady współdziałania Dolnego Śląska i Saksonii. W toku prowadzonych prac, szczególnie po wstąpieniu naszego kraju do Unii, pojawiają się nowe propozycje współdziałania i rozwiązywania wielu problemów. Trwa dyskusja nt. nowego ładu przestrzennego (gospodarczego) w regionie i przestrzeni gospodarczej, o nowych, coraz korzystniejszych z punktu widzenia szans, sposobach podnoszenia konkurencyjności tej części Europy w skali regionalnej i międzynarodowej. Dobrze świadczy to o dotychczasowych efektach i tworzy korzystny klimat na przyszłość. Dużo uwagi poświęca się transferowi technologii, tworzeniu wspólnego obszaru edukacyjnego, kooperacji gospodarczej, rozwojowi infrastruktury, wzmocnieniu tradycyjnych funkcji regionu, łagodzeniu problemów na rynku pracy.

5. Uwagi końcowe

W wyniku przeprowadzonej analizy współpracy między Dolnym Śląskiem i Saksonią i toczącej się na jej temat dyskusji na temat wspólnego obszaru gospodarczego, można sformułować następujące wnioski [1, s. 114-115]:

1. Trwa proces tworzenia nowego ładu przestrzennego w badanym obszarze. Idea stworzenia wspólnego obszaru gospodarczego, jako elementu wspólnej przestrzeni gospodarczej, w skład którego miałyby wchodzić Województwo Dolnośląskie i kraj związkowy Saksonia, jest realna, ale uwarunkowana coraz większymi ograniczeniami, czego nie zmieniło nawet przystąpienie Polski do UE.

2. Realizacja tej idei wymaga szczególnych metod osiągnięcia tego celu i długiego okresu. Pierwszym krokiem do tego jest przygotowanie wspólnych dokumentów nt. rozwoju tego obszaru.

3. Wspólny obszar gospodarczy (przestrzeń gospodarcza) wymaga pracy koncepcyjnej, planistycznej, udziału regionalistów i przedstawicieli wielu innych dyscyplin. Przy budowie takiego obszaru z góry należy założyć szereg kompromisów strategicznych i rezygnację z wielu „sztywnych ograniczeń”, np. finansowych.

4. Przygotowywanie wspólnej koncepcji wspólnego obszaru gospodarczego na tym terenie należy poprzedzić etapami przygotowywania strategii rozwoju razem przez poszczególne gminy, miasta, powiaty lub inne struktury przestrzenne. Wypracować należy model międzynarodowego, interdyscyplinarnego zespołu przygotowującego

koncepcję, monitoring jej realizacji i doskonalenie jej w trakcie tej realizacji. Przykładem potrzeby promocji i popularyzacji koncepcji planistycznych (np. na Dolnym Śląsku, ale także w Saksonii) może być wspomniana koncepcja „niebieskiego banana”.

Reasumując, należy stwierdzić, że obraz dynamicznie rozwijającego się regionu Dolny Śląsk-Saksonia i w perspektywie wspólny obszar gospodarczy jest bardzo potrzebny Europie i jego mieszkańcom. Zapewni to wyrównywanie różnic rozwojowych na tym obszarze i poprawę jego ogólnego dobrobytu w zjednoczonej Europie.

Literatura

- [1] Adamczuk F., *Ład przestrzenny i przestrzeń gospodarcza – implikacje dla współpracy transgranicznej Dolnego Śląska i Saksonii*, [w:] *Gospodarka przestrzenna VII*, red. J. Potocki, Wyd. PLAN, Jelenia Góra 2004.
- [2] *Analiza społeczno-ekonomiczna województwa dolnośląskiego*, [w:] „Studia nad rozwojem Dolnego Śląska” 2002 nr 1, Wyd. UM, Wrocław 2002.
- [3] Gaczek W.M., *Zarządzanie w gospodarce przestrzennej*, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz-Poznań 2003.
- [4] Kudłacz T., *Programowanie rozwoju regionalnego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999.
- [5] Lis T., Michalewski J., *Międzyregionalna współpraca zagraniczna województwa dolnośląskiego*, [w:] „Studia nad rozwojem Dolnego Śląska” 2003 nr 1, s. 73-74.
- [6] Łoboda J., *Niektóre przestrzenne uwarunkowania rozwoju Dolnego Śląska*, [w:] „Studia nad rozwojem Dolnego Śląska” 2000 nr 1, Wyd. UM, Wrocław 2000.
- [7] *Strategiczne problemy rozwoju i zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego*, red. A. Szumowski, [w:] „Studia nad rozwojem Dolnego Śląska” 2000 nr 1, Wyd. UM, Wrocław 2000.
- [8] Winiarski B., *Czynniki konkurencyjności regionu – na przykładzie Dolnego Śląska*, [w:] *Konkurencyjność regionów*, red. M. Klamut, AE Wrocław 1999.
- [9] *Zintegrowany Program Wojewódzki dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2004-2006*, [w:] „Studia nad rozwojem Dolnego Śląska” 2004 nr 2, Wyd. UM, Wrocław 2004.

LOWER SILESIA AND SAXONY AS A ECONOMIC COMMON AREA – MARKETING AND SPATIAL ASPECTS

Summary

This article discusses interregional co-operation between Lower Silesia and Saxony. In particular it presents the conception of creating common economic area in this part of Europe.

The author presents spatial, economic and marketing aspects in the context of preparing. The Lower Silesia Development Strategy to the 2020 year and others – earlier prepared documents.

The last part of the article contains conclusions and assessment of the analyzed problem's, which can be used to improve the co-operation between these regions.